

PODLASKI

MANAGER

www.iph.bialystok.pl · www.podlaskiecam.pl

IPH

DWUMIESIĘCZNIK INFORMACYJNY
IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ
W BIAŁYMSTOKU

NUMER 216

LISTOPAD – GRUDZIEŃ 2023

Inwestycje w czasach kryzysu

Wywiad z Anną Jankowską,
prezesem firmy InterTech

Współpraca wartością gospodarczą

Wywiad z Marszałkiem
Województwa Podlaskiego,
dr. Arturem Kosickim

Ustawodawca zaprasza do arbitrażu

Artykuł
r.pr. Karoliny Łupińskiej-Koc
z Kancelarii Prawnej
Baran Książek Bigaj.

A professional portrait of Anna Jankowska, a woman with long blonde hair, wearing a dark blue blazer with a gold button. She is resting her chin on her hand, looking thoughtfully at the camera.

Anna Jankowska

Prezes i współwłaściciel InterTech

Ustawodawca zaprasza do arbitrażu

W wyniku wprowadzanych przez ustawodawcę działań nowelizujących procesowe prawo cywilne zmienne zostały między innymi przepisy części piątej ustawy z 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego dotyczące postępowania przed sądem polubownym.

Nowelizacja, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2023 roku wprowadziła do polskiej procedury cywilnej nowe rozwiązanie, które umożliwia konwersję, czyli zamianę toczących się przed sądami powszechnymi postępowań na postępowania arbitrażowe - prowadzone przez wybrane sądy polubowne. Zmiany wynikają z wprowadzenia do Kodeksu postępowania cywilnego art. 11611, który umożliwia stronom konwersję już wszczętego i toczącego się przed sądem powszechnym postępowania na postępowanie przed sądem polubownym, czyli przeniesienie sporu do wybranego przez strony sądu arbitrażowego.

Zamiarem ustawodawcy było uproszczenie obowiązujących procedur, a w konsekwencji odciążenie sądów powszechnych i skrócenie czasu trwania

postępowań, o co zabiegają uczestnicy procesów sądowych. Przedsiębiorcy czas procedowania sprawy wskazują zazwyczaj, jako główny problem powszechnego sądownictwa. Wydaje mi się, że powodem nowelizacji jest także zachęcenie stron, nie tylko na etapie przedsądowym, ale również, gdy spór zawisł już przed sądem powszechnym, do rozwiązania i skorzystania z alternatywnych – innych niż przed sądem powszechnym - metod rozwiązywania sporów, a w tym przypadku z sądów arbitrażowych.

Ustawodawca wskazał w znowelizowanych przepisach terminy, w których strony postępowania mogą podjąć przedmiotową decyzję. Po pierwsze, strony mogą dokonać konwersji w sprawie już zawisłej, czyli w sprawie, w której pozew lub wniosek zostały skutecznie złożone, a następnie jego odpis sąd powszechny doręczył drugiej stronie. Po drugie, ustawodawca upoważnia strony do podjęcia decyzji w przedmiocie zmiany sądu aż do momentu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd powszechny. Posługując się takim ostatecznym terminem – prawomocne rozstrzygnięcie sprawy

- ustawodawca dopuszcza możliwość dokonania konwersji postępowania sądowego w arbitrażowe w każdym jego stadium, zarówno w postępowaniu przed sądem pierwszej, jak i drugiej instancji.

Strony, które chcą skorzystać z konwersji muszą być przede wszystkim zgodne, co do zmiany i dokonać tzw. zapisu na sąd polubowny, czyli zawrzeć umowę, w której wskażą przedmiot sporu lub stosunek prawny, z którego spór poddają pod rozstrzygnięcie określonego sądu arbitrażowego. Tylko prawnie skuteczny zapis na sąd polubowny może bowiem skutkować konwersją postępowania.

Warto dodać, że zapis na sąd polubowny sporządzony i zawarty przez strony w sprawie zawisłej już przed sądem powszechnym podlega kontroli tego sądu. Kontrola ta powinna obejmować spełnienie przez zapis wymogów obligatoryjnych i formalnych tzn. ocenić go pod względem ważności i skuteczności. Wraz z zawarciem zapisu na sąd polubowny strony składają bowiem sądowi zgodny wniosek o umorzenie toczącego się przed sądem powszechnym postępowania sądowego. Trzeba przy tym podkreślić, że sam zapis na sąd polubowny nie przesądza o umorzeniu postępowania, w tym celu strony muszą złożyć zgodny wniosek. Sąd, o ile dokonana kontrola zapisu i okoliczności sprawy wskażą, że umorzenie nie jest sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub nie zmierza do obejścia prawa, umorzy toczące się przed nim postępowanie. Uznać więc można, że postanowienie o umorzeniu potwierdzać będzie ważność i skuteczność dokonanego zapisu na sąd polubowny.

W dalszym etapie, dzięki dokonanej konwersji, spór będzie podlegał rozpoznaniu przez wybrany przez strony sąd polubowny. Podkreślić w tym miejscu należy, że kwestia swobody stron w przedmiocie czynionych ustaleń dotyczących postępowania arbitrażowego, odnosi się zarówno do swobody w ich przedmiocie np. uznanie postępowania dowodowego sądu powszechnego, ale też kwestii czynienia ich w ogóle – strony bowiem nie muszą uzgadniać żadnych ustaleń i zdać się w tej materii na sąd polubowny.

W przedmiocie ustaleń stron i ich formy ciekawą propozycję opisały K. Paczulska-Tokarska i A. Tujakowska¹, a mianowicie protokół konwersji. W artykule wskazano go, jako dokument obejmujący szczegółowe, uzgodnione przez strony zasady przeniesienia między sądami i dalszego prowadzenia przekonwertowanego postępowania. Zgadzać się ze stanowiskiem autorek widzę zasadność uregulowania w protokole np. kwestii stosowania regulaminu konkretnego sądu polubownego, miejsca prowadzenia postępowania arbitrażowego, wskazanie składu sądu, czyli konkretnych arbitrów, sposobu procedowania, czyli np. sposobu komunikacji etc.

Czy warto?

To co powinno wydać się bardzo atrakcyjne dla przedsiębiorców w instytucji konwersji, to swoboda w podjęciu decyzji o zmianie sądu powszechnego na polubowny skutkująca przyspieszeniem procedowania w sprawie. Wyobraźmy sobie, że po wyznaczeniu przez sędziego terminu np. za 12 miesięcy, strony mogą się porozumieć, przenieść sprawę do sądu polubownego i zakończyć swój spór w ciągu 6 miesięcy, czyli jeszcze przed pierwszą zaplanowaną w sądzie powszechnym rozprawą. Według mnie kolejną zaletą arbitrażu, którą powinni zauważać przedsiębiorcy jest dostosowanie liczebności składu orzekającego do woli stron, a także okoliczności konkretnej sprawy.

Pozwolę też sobie przypomnieć, że sąd arbitrażowy jest często nazywany „sądem dżentelmeńskim - rozstrzygającym spory między dżentelmenami, przez dżentelmenów i w dżentelmeński sposób”, a więc jest niewątpliwie sądem dopasowanym do potrzeb przedsiębiorców.

Dodać wypada tylko, że możliwość konwersji istniała już wcześniej, ale teraz strony decydujące się na nią otrzymują dodatkowe bonusy: rozpoczęcie biegu przedawnienia na nowo oraz zwrot z urzędu ¼ opłaty sądowej.

Jak powinna brzmieć klauzula przenosząca sprawę z sądu powszechnego do polubownego?

Przykładowo modelowa klauzula arbitrażowa Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej z miejscem arbitrażu w Białymstoku brzmi tak: *„Wszelkie spory wynikające z tej umowy lub pozostające w związku z nią będą rozstrzygane ostatecznie przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej z miejscem arbitrażu w Białymstoku, na podstawie Regulaminu obowiązującego w dniu wszczęcia postępowania, przez arbitra lub arbitrów powołanych zgodnie z tym Regulaminem”.*

Spróbujmy ją teraz przekształcić na klauzulę podpisywaną celem konwersji postępowania: *„Wszelkie spory prowadzone przed Sądem XXX w ramach postępowania za sygnaturą akt XXX/XX, w związku z zawarciem przez strony niniejszego zapisu na sąd polubowny, będą rozstrzygane ostatecznie po prawomocnym umorzeniu postępowania przez Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej z miejscem arbitrażu w Białymstoku, na podstawie regulaminu, obowiązującego w dniu wszczęcia postępowania, przez arbitra lub arbitrów powołanych zgodnie z tym Regulaminem”.*

r. pr. Karolina Łupińska-Koc
Kancelaria “Baran Książek Bigaj”

¹ K. Paczulska-Tokarska, A. Tujakowska, Konwersja postępowania sądowego na postępowanie arbitrażowe – protokół konwersji, „Przegląd Prawa Handlowego” 2023/1, s. 44 i n.